

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Mevrouw F.M. Wiersma
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 3 februari 2026

betreft Strategie voor generatievernieuwing in de landbouw

ons kenmerk 179722

Geachte mevrouw Wiersma,

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 16 december 2025, waarin u reageert op de vragen over de Europese Mededeling *Strategie voor generatievernieuwing in de landbouw* van de Europese Commissie.¹ De leden van de fracties van **GroenLinks-PvdA**, de **BBB** en de **PVV** hebben naar aanleiding hiervan een aantal nadere vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA

Nederland voldoet momenteel niet aan de door de Europese Commissie voorgestelde toekomstige norm om 6% van het landbouwbudget te besteden aan generatievernieuwing. Waarom kiest Nederland er niet voor om hier nu al naartoe te groeien, vooruitlopend op het GLB 2028–2034? Welke beleidsmatige, financiële of politieke belemmeringen ziet de regering hiervoor?

Deelt u de opvatting dat generatievernieuwing een randvoorwaarde is voor het oplossen van de natuur-, klimaat- en stikstofcrisis? Zo ja, hoe verhoudt dit zich tot het huidige lage percentage (3%) van het landbouwbudget dat hiervoor wordt ingezet? Bent u bereid het ambitieniveau te verhogen, ook zonder formele EU-verplichting?

Aangezien de nationale strategie voor generatievernieuwing mogelijk pas volgt in het kader van het GLB 2028–2034: hoe wordt voorkomen dat de komende jaren verloren gaan terwijl de vergrijzing in de sector versnelt? Bent u bereid om vooruitlopend op het GLB een nationale, integrale strategie te formuleren waarin ook migratie, toegang tot grond en budgettaire keuzes expliciet worden meegenomen?

In het antwoord op vraag 5² wordt niet expliciet ingegaan op het recente rapport van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa over de baten van migratie. Kunt u alsnog inhoudelijk reflecteren op de aanbevelingen uit dit rapport, specifiek waar het gaat om het benutten van migratie als structurele oplossing voor vergrijzing en personeelstekorten in de agrarische sector? Welke lessen trekt u hieruit voor de Nederlandse strategie voor agrarische generatievernieuwing?

¹ Kamerstukken I 2025/26, 28625, F.

² Kamerstukken I 2025/26, 28625, F, p. 9.

datum 3 februari 2026

ons kenmerk 179722

blad 2

De beantwoording richt zich vooral op migranten als arbeidskrachten, maar nauwelijks als potentiële ondernemers of bedrijfsovernemers. Hoe kijkt u aan tegen migranten met agrarische ervaring, als potentiële nieuwe boeren of mede-bedrijfshoofden?

De Actieagenda Integratie wordt genoemd, maar zonder sectorspecifieke uitwerking. Hoe wordt integratiebeleid concreet verbonden met landbouw- en plattelandsbeleid, zodat deelname van migranten aan de agrarische sector ook bijdraagt aan leefbare en vitale plattelandsgemeenschappen? Bent u bereid dit expliciet op te nemen in de nationale strategie voor generatievernieuwing?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

De leden van de BBB-fractie onderschrijven het belang van generatievernieuwing in de landbouw en erkennen dat jonge boeren essentieel zijn voor de continuïteit van gezinsbedrijven en de voedselzekerheid in Nederland. Tegelijkertijd constateren deze leden dat de beantwoording op meerdere punten onvoldoende duidelijkheid geeft over de samenhang tussen Europese ambities en het huidige nationale beleid, in het bijzonder waar het gaat om opkoopregelingen, grondbeschikbaarheid en daadwerkelijke ondersteuning van jonge boeren.

Deze leden maken zich zorgen dat zonder duidelijke regie op grond, financiering en bedrijfsopvolging de Europese strategie voor generatievernieuwing in de praktijk onvoldoende effect sorteert en zelfs kan worden ondermijnd door bestaand beleid. Zij hebben daarom behoefte aan nadere, concrete toelichting van de regering en stellen in dat kader de volgende vervolgvragen.

Opkoop vs. opvolging

Hoe voorkomt u concreet dat vrijwillige opkoopregelingen zoals LBV en LBV+ leiden tot structurele afname van het aantal landbouwbedrijven en daarmee haaks komen te staan op de EU-doelstelling van generatievernieuwing?

Toets op hergebruik grond

Waarom is bij beëindigingsregelingen geen enkele verplichting of voorkeursroute opgenomen om vrijkomende landbouwgrond beschikbaar te houden voor jonge boeren of bedrijfsoverdracht?

Actief grondbeleid

De EU beveelt actieve inzet van grondbanken aan. Waarom kiest Nederland bewust voor een passieve rol en laat het de bestemming van vrijkomende grond volledig aan de markt over?

Effectiviteit 6%-ambitie

U onderschrijft de 6%-doelstelling voor generatievernieuwing, maar reserveert deze middelen nog niet. Hoe voorkomt u dat deze ambitie niet verder komt dan een intentie zonder financiële werking?

Starterspakket ontoereikend

Acht u de huidige vestigingssteun van €80.000 realistisch in een land waar bedrijfsovernames vaak miljoenen euro's kosten, en zo ja, waarop baseert u dat?

Financiering jonge boeren

Bent u bereid aanvullende instrumenten te onderzoeken, zoals staatsgaranties of structurele rentekortingen, specifiek gericht op jonge boeren die een gezinsbedrijf willen overnemen?

Pensioenprikkel verkeerd gezet

Waarom wordt fiscaal geen onderscheid gemaakt tussen bedrijfsbeëindiging en bedrijfsopvolging, terwijl dit juist een krachtig instrument kan zijn om overdracht aan jonge boeren te stimuleren?

datum 3 februari 2026

ons kenmerk 179722

blad 3

Voorkomen grond- en kapitaalconcentratie

Hoe voorkomt u dat vrijkomende landbouwgrond en bedrijven door uitkoop en hoge toetredingsdrempels in handen komen van niet-producerende of speculatieve partijen?

Voedselzekerheid expliciet borgen

Op welke wijze wordt voedselzekerheid expliciet meegewogen bij de nationale uitwerking van de EU-strategie voor generatievernieuwing?

Rol van de Kamer

Bent u bereid de Kamer voorafgaand aan de nationale implementatie van deze EU-strategie expliciet te laten oordelen over de Nederlandse keuzes rond grond, opvolging en budgettering?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De regering erkent aan de ene kant dat jonge landbouwers essentieel zijn voor de continuïteit en toekomstbestendigheid van de Nederlandse landbouw. Ook de Europese Commissie richt zich op het aanpakken van de vergrijzing in de landbouw en het stimuleren van generatievernieuwing. Maar aan de andere kant vormen strenge duurzaamheidseisen en complexe- en strenge regelgeving en vergunningen met betrekking tot biodiversiteit, milieu, stikstof en mest, een aanzienlijke belemmering voor jonge agrariërs om het bedrijf van de ouders op te volgen. Kunt u aangeven wat daarin zowel Europees als nationaal zou moeten veranderen opdat jonge agrariërs weer motivatie zien om het ouderlijk bedrijf over te nemen?

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk **3 maart 2026**.

Hoogachtend,

G.J. Oplaat

Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit